

Jaarverslag Stigas 2023

'Een gezonde sector begint met gezonde medewerkers en gezonde bedrijven'

Bijeenkomst arbowerkgroepen, 16 november 2023: met elkaar in gesprek over veiligheid en gedrag

Dit is een uitgave van Stigas, waarin samenwerken
LTO Nederland
Koninklijke Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners
Cumela
FNV
CNV Vakmensen

Stigas is een initiatief van:

Inhoud

VOORWOORD.....	5
INLEIDING.....	6
2. VEILIG, GEZOND EN VITAAAL WERKEN: WAAR STAAT DE SECTOR?.....	7
2.1 Ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid	7
2.2 Meldingsfrequentie	7
2.3 Ziekteverzuim en leeftijd.....	7
2.4 Ziekteverzuim en diagnose	8
2.5 Het tweede ziektejaar	9
2.6 Conclusies verzuim.....	9
2.7 Dodelijke ongevallen.....	9
2.8 Cijfers Veilig, gezond en vitaal werken.....	10
3. ACTIVITEITEN OP SECTORNIVEAU (BRANCHEPROJECTEN)	11
3.1 Sectoractiviteiten.....	11
3.2 Arbocatalogi en branche-RIE's	11
3.3 Duurzame inzetbaarheid (MDIEU).....	12
3.4 MDIEU #Vitale hoveniers.....	15
3.5 Veilig op 1	15
3.6 Pak stof aan!.....	16
3.7 Bescherm bewust.....	16
3.8 Lichamelijke belasting.....	16
3.9 Week van de werkstress.....	17
3.10 Vertrouwenspersoon	17
3.11 Activiteiten gericht op specifieke doelgroepen	17
4. DIENSTVERLENING OP BEDRIJFSNIVEAU.....	19
4.1 Preventiediensten.....	19
4.2 Verzuimpreventie	21
5. MARKETING EN COMMUNICATIE	23
5.1 Ontwikkeling nieuwe diensten en klantrelaties.....	23
5.2 Online marketing en communicatie	23
5.3 Merk en imago.....	23
5.4 Digitale nieuwsbrief.....	24
5.5 Sectorspecifieke communicatie	25
6. ORGANISATIE	26
6.1 Bestuur.....	26
6.2 Bestuur en arbowerkgroepen	26
6.3 Structuur	27
6.4 Stigas gecertificeerd	28
6.5 Klanttevredenheidsonderzoek.....	28
BIJLAGE 1. Samenstelling sectorale arbowerkgroepen 2023	30
BIJLAGE 2: Dodelijke ongevallen agrarische en groene sectoren in 2023	33

VOORWOORD

Beste lezer,

Ook het jaar 2023 werd gekenmerkt door onrust in de wereld. Aan de ene kant voelden we nog steeds de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Daar kwam in het najaar van 2023 de crisis in het Midden-Oosten bij. Dichter bij huis 'viel' het kabinet en moesten er opnieuw verkiezingen worden gehouden. Wat de nieuwe politieke koers gaat worden, is bij het schrijven van dit jaarverslag nog onzeker.

Mede als gevolg van deze onrust heeft de tendens van oplopende inflatie en rentes, en forse kostenstijgingen en onzekerheden over zaken als milieu, vergrijzing, de toekomstige arbeidsvoorziening en arbeidsmigratie zich ook in 2023 voortgezet. Tegelijkertijd kennen we nog steeds een ongekende krapte op de arbeidsmarkt. De gevolgen zijn voor iedereen voelbaar. Aan de kant van werknemers door toegenomen werkdruk en psychische belasting. Aan de kant van werkgevers doordat groeiambities steeds meer afhankelijk worden van de mate waarin men in de personeelsbehoefte kan voorzien. Ook de agrarische en groene sectoren zijn en worden in meer of mindere mate geraakt door de ontwikkelingen.

Juist in deze tijd, waarin we als sector harder moeten concurreren op de arbeidsmarkt en de uitdaging om medewerkers tot aan hun pensioenleeftijd gezond en productief aan het werk te kunnen houden steeds groter wordt, is het belang van goede arbeidsomstandigheden, laag verzuim en arbeidsongeschiktheid en aandacht voor duurzame inzetbaarheid groter dan ooit.

Stigas vervult als sectorinstituut hierin een essentiële rol en heeft laten zien steeds weer adequaat te kunnen inspelen op de ontwikkelingen in de sector en de veranderende behoeften die hieruit voortvloeien. Hierbij staat steeds het duidelijke doel voor ogen: een gezonde sector, waarin veilig, gezond en met plezier gewerkt wordt en het haast vanzelfsprekend is dat een gezonde sector vraagt om gezonde bedrijven en gezonde medewerkers.

De inzet van Stigas is daarbij niet alleen om bedrijven en hun medewerkers 'ontzorgen' van hun wettelijke verplichtingen, maar hen ook te ondersteunen over hun toekomst na te denken en wat dit vraagt van de inzetbaarheid van het personeel. Welke stappen kunnen of moeten nu genomen worden om straks ook relevant te blijven?

In de visie van werkgevers- en werknemersorganisaties is deze laatste ambitie alleen te bereiken met een organisatie die niet alleen nauw betrokken is bij de sector, maar ook weet wat er gebeurt, wat de risico's zijn en integraal naar veilig, gezond en vitaal werken kijkt. Immers investeren in verzuimbegeleiding heeft geen zin als er niet ook oog is voor de oorzaken van verzuim en de maatregelen om deze weg te nemen. Met andere woorden, gezonde bedrijven en gezonde medewerkers vragen om een integrale aanpak van veiligheid, verzuim en vitaliteit. Symbolisch aangeduid als de 3 V's. Deze aanpak is geheel in lijn met de Arbovisie 2040 die op dit moment in ontwikkeling is.

In het besef dat de bedrijven en sectoren binnen agrarisch en groen zeer verschillend zijn als het gaat om arbeidsomstandigheden risico's en oplossingen, is het afgelopen jaar de samenwerking met de sectororganisaties versterkt. Dit is enerzijds gerealiseerd via de verschillende sectorale arbowerkgroepen binnen Stigas en anderzijds via samenwerking in de uitvoering van dienstverlening en communicatie. De rekenen hiervan zijn zichtbaar, onder andere in de vorm van een grotere naamsbekendheid in de sector, een groter bereik van ondernemers en werknemers met onze communicatie en een toename van de belangstelling voor onze dienstverlening.

Kortom, Stigas heeft ook afgelopen jaar samen met werkgevers- en werknemersorganisaties laten zien dat het een belangrijke schakel is en blijft als het gaat om de zorg voor gezonde medewerkers, gezonde bedrijven en een gezonde sector. In dit jaarverslag leest u hier meer over. Wij wensen u veel leesplezier!

Hans Koehorst, werkgeversvoorzitter
Jeroen Brandenburg, werknemersvoorzitter
Math Creemers, directeur

INLEIDING

De verantwoordelijkheid voor veilig en gezond werk is in Nederland grotendeels bij ondernemers en werknemers gelegd. Voor de relatief kleinschalige bedrijven in de agrarische en groene sector is het vaak lastig om dit helemaal zelf te regelen. Daarom heeft de sector Stigas opgericht met als motto "Iedereen in de agrarische en groene sector verdient een veilige en gezonde werkplek". Stigas adviseert over veilig en gezond werken, inzetbaarheid en verzuimpreventie en is gecertificeerd als arbodienstverlener.

Sectorspecialisatie én integrale aanpak van veiligheid, vitaliteit en verzuim kenmerken de sectoraanpak van Stigas en worden gesymboliseerd met de 3 V's. Veiligheid oftewel preventie vormt de eerste en belangrijkste schakel daarin. Het belang van preventie wordt nog vaak onderschat. Preventie draagt bij aan gezonde bedrijven en een gezonde sector; daarnaast ook aan het voorkomen van verzuim en arbeidsongeschiktheid. Bedacht moet worden dat het voorkomen van 1% punt verzuim voor de sector, uitgaande van de huidige totale loonsom, al snel ruim € 30 miljoen aan verzuimkosten bespaart.

Stigas vervult op sectorniveau de rol van kennisinstituut en voert op bedrijfsniveau arbodiensten uit.

a. Activiteiten op sectorniveau in de rol van kennisinstituut:

- Vervullen van een helpdeskfunctie voor ondernemers en werknemers
- Het ontwikkelen van sectorspecifieke producten en instrumenten, zoals de RIE en arbocatalogi
- Ontwikkelen en uitvoeren van projecten en onderzoeken op sector- of deelsectorniveau
- Ontwikkelen en uitvoeren van voorlichting en communicatie

b. Arbodienstverlening op bedrijfsniveau:

- Uitvoering preventiediensten aan bedrijven en hun medewerkers
- Introductie van preventiezorg bij zelfstandigen en gezinsbedrijven
- Verzuimpreventie

Hierna volgt een beschrijving van deze en ook andere activiteiten van Stigas in 2023. Allereerst wordt ingegaan op de ontwikkelingen op het gebied van verzuim, arbeidsongeschiktheid en ongevallen in de sector.

2. VEILIG, GEZOND EN VITAAL WERKEN: WAAR STAAT DE SECTOR?

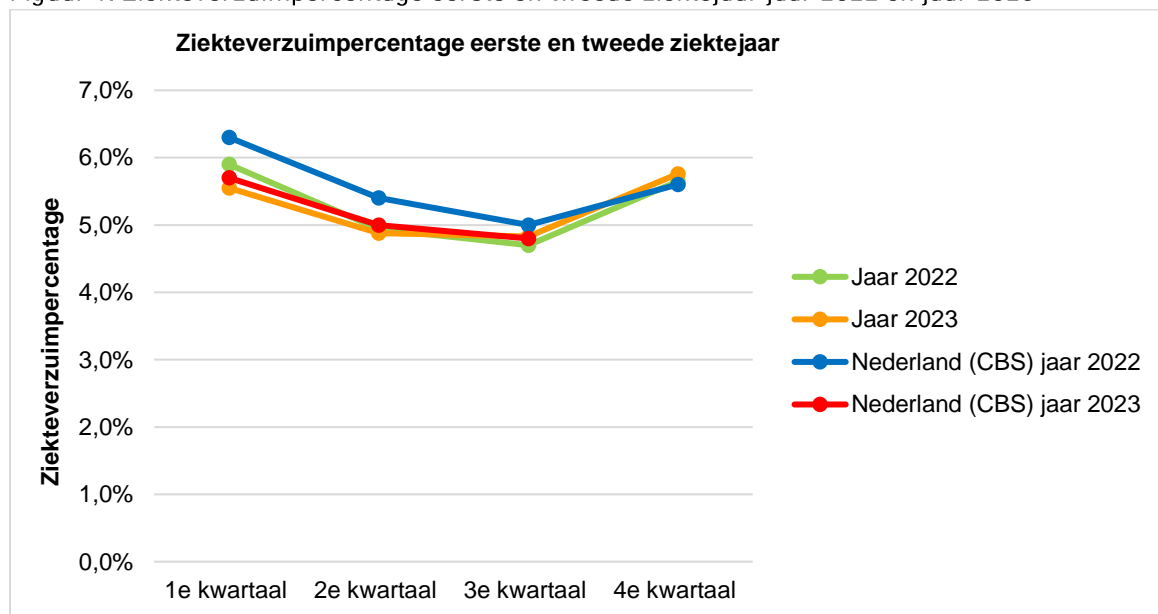
2.1 Ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid

Het gemiddelde verzuimpercentage voor de eerste twee ziektejaren is voor het jaar 2023 uitgekomen op 5,25%. Dit betekent een lichte daling ten opzichte van dezelfde periode in 2022 voor dezelfde groep bedrijven. Toen bedroeg het gemiddelde verzuimpercentage 5,29%. Dit is vergelijkbaar met de landelijke verzuimcijfers. Rekening houdend met deelherstel, ligt het percentage in 2023 op 4,60% (jaar 2022: 4,62%)

In de kern kan worden geconcludeerd dat de stijging van het verzuim grotendeels veroorzaakt wordt door de onderstaande factoren:

- De vergrijzing van de werkende beroepsbevolking in Nederland, zie je ook terug in de sector. Hoe ouder de werknemer, hoe langer de verzuimduur. 20,8% van de werknemers, waarvoor Stigas de verzuimbegeleiding doet, is 56 jaar of ouder (jaar 2022: 19,5%).
- Risico op verzuim naar aanleiding van langdurige fysieke belasting wordt groter naar mate de populatie langer werkt c.q. ouder wordt.
- Toename van psychische klachten als gevolg van spanningen en stress. Daarnaast zorgt de schaarste op de arbeidsmarkt voor een blijvende druk ligt op het personeel om het werk voor elkaar te krijgen. Ook ligt het voor de hand dat zaken als de inflatie, stikstofcrisis en de energiecrisis impact hebben op werkenden.

Figuur 1: Ziekteverzuimpercentage eerste en tweede ziektejaar jaar 2022 en jaar 2023

2.2 Meldingsfrequentie

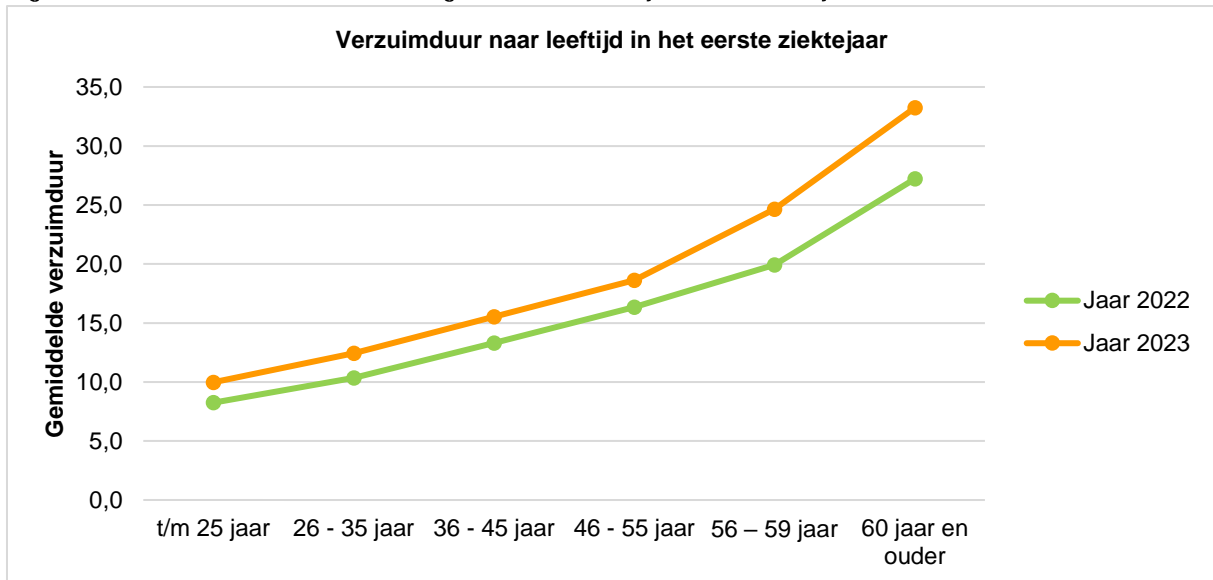
De meldingsfrequentie komt in het jaar 2023 uit op 0,67 en in 2022 uit op 0,87. De meldingsfrequentie (MF), ook wel verzuimfrequentie genoemd, is het gemiddeld aantal ziekmeldingen per werknemer per jaar. Ter vergelijking, voor heel Nederland komt de gemiddelde verzuimfrequentie in 2022 uit op 1,5. Voor 2023 zijn de cijfers nog niet bekend.

2.3 Ziekteverzuim en leeftijd

De gemiddelde verzuimduur over het eerste ziektejaar is in 2023 (16,6 kalenderdagen) gestegen ten opzichte van het jaar 2022 (13,6 kalenderdagen).

De totale verzuimduur (eerste plus tweede ziektejaar) van de afgeronde verzuimgevallen komt in het jaar 2023 uit op een gemiddelde van 25,6 kalenderdagen (jaar 2022 20,9 kalenderdagen).

Figuur 2: Verzuimduur in kalenderdagen eerste ziektejaar naar leeftijd

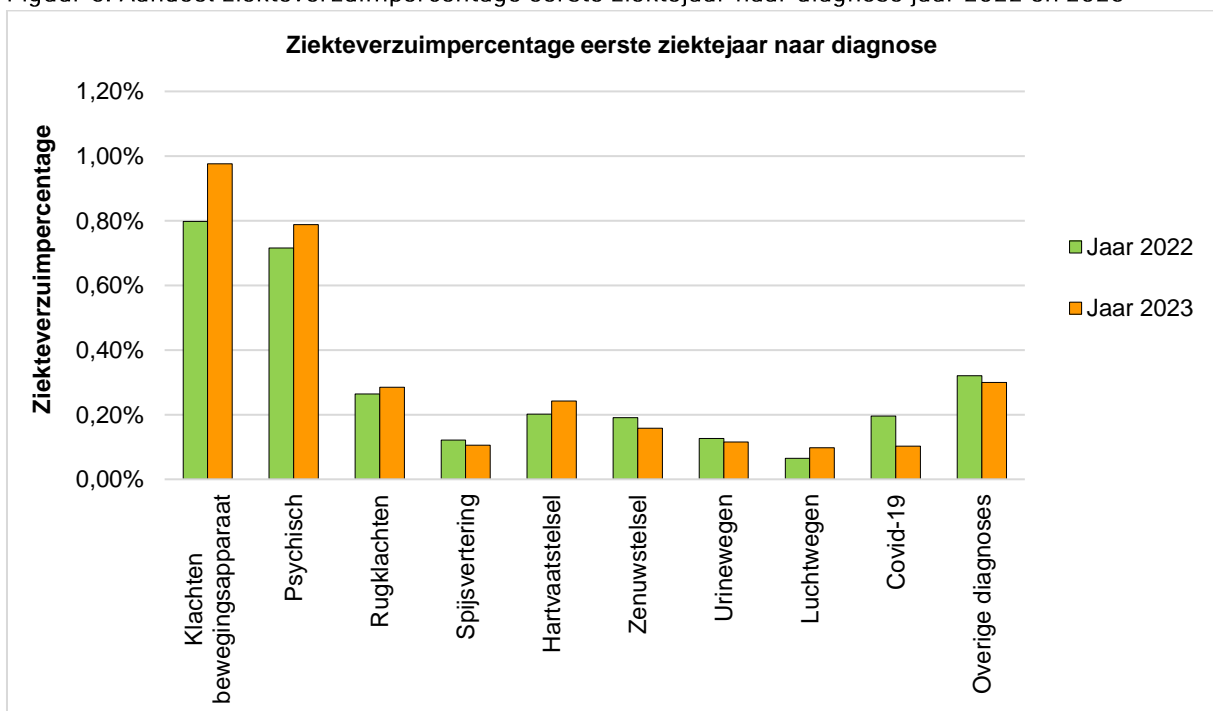
Bron: Stigas

De gemiddelde verzuimduur loopt op met het toenemen van de leeftijd. Een combinatie van factoren ligt hieraan ten grondslag zoals het toename van griep- en verkoudheidsklachten, jarenlange fysieke belasting, toename van chronische ziekten en de uitval van medewerkers door langdurige drukte. Het effect van de vergrijzing blijkt duidelijk te zien: hoe ouder de werknemer, hoe langer de verzuimduur.

2.4 Ziekteverzuim en diagnose

Klachten aan rug en ledematen bepalen nog steeds voor het belangrijkste deel het verzuim. Figuur 3 laat zien hoe het verzuimpercentage over het eerste ziektejaar is opgebouwd. Het gaat niet om een onderlinge verhouding van de ziektebeelden maar om het aantal ziektedagen dat elke diagnose kost. Dit bevestigt het belang om met preventie in te zetten op het voorkomen van lichamelijke (over)belasting.

Figuur 3: Aandeel ziekteverzuimpercentage eerste ziektejaar naar diagnose jaar 2022 en 2023

2.5 Het tweede ziektejaar

In het eerste ziektejaar wordt er alles aan gedaan om werknemers op een verantwoorde manier terug te laten keren naar eigen werk. Dit betekent dat degene die langer ziek blijft ook kampt met ernstige en complexe problemen. Toch gaat meer dan de helft (66,7%) weer aan de slag in het tweede ziektejaar en bereikt 33,3% van de werknemers na 2 jaar ziekte einde wachttijd.

2.6 Conclusies verzuim

Het landelijk verzuim voor het jaar 2023 komt uit op 5,25%. De vergrijzing, langdurige fysieke belasting en de toename van psychische klachten kunnen als een belangrijke oorzaak voor het huidige verzuim worden gezien.

2.7 Dodelijke ongevallen

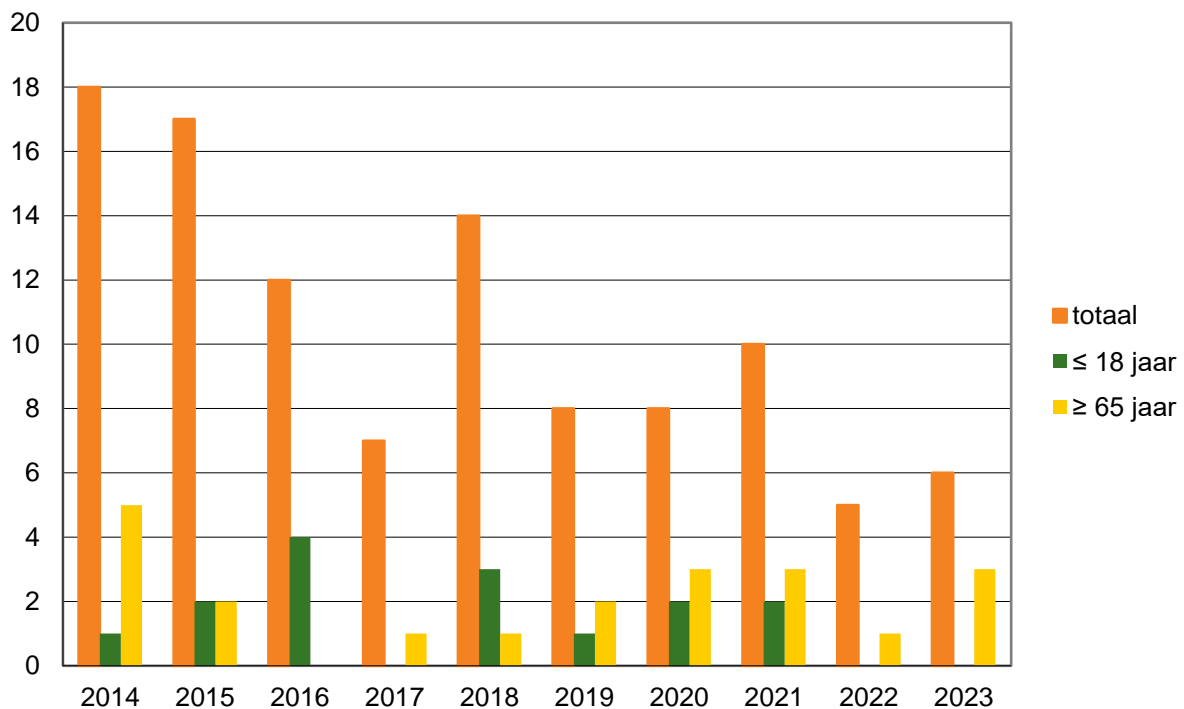
In 2023 zijn er voor zover bekend 6 dodelijke slachtoffers gevallen bij bedrijfsongevallen in de agrarische groene sectoren. Dit is er één meer dan in 2022, maar minder dan het gemiddelde over de afgelopen 10 jaar (=10,5). Nadat het gemiddelde begin deze eeuw lang geschommeld heeft tussen de 15 en de 20 dodelijke ongevallen per jaar, lijkt er sprake te zijn van een structureel dalend aantal dodelijke bedrijfsongevallen.

Opvallend is dat van de 6 ongevallen bij 3 ongevallen een 70-plusser het slachtoffer is. Hoewel dit niet hard te maken is, lijkt een trend zichtbaar dat bij veel ongevallen slachtoffers vallen die niet dagelijks/beroepsmatig bij dit soort werkzaamheden zijn betrokken.

Verheugend is dat de laatste twee jaar geen jongeren/kinderen het slachtoffer zijn geworden van een dodelijk bedrijfsongeval.

In bijlage 2 is een kort overzicht van de dodelijke ongevallen in 2023 opgenomen.

Figuur 4: Gemiddeld aantal ongevallen per jaar per tijdsperiode van 10 jaar

2.8 Cijfers Veilig, gezond en vitaal werken

In 2023 zijn de factsheets niet geactualiseerd. In verband met veranderingen in de verzuimdata is ervoor gekozen in 2023 interne rapportages te maken voor agrarisch en groen breed en voor de deelsectoren (per arbowerkgroep). Dit jaar zijn hierin ook gegevens over de RIE en arbocatalogus opgenomen. De cijfers geven het volgende beeld:

Risico's, gezondheid en verzuim:

- Vergeleken met andere sectoren is er in de agrarische en groene sector sprake van relatief minder burn-out klachten, een goed ervaren gezondheid, lager verzuimpercentage en minder beroepsziekten.
- Fysieke belasting en het minder gemakkelijk kunnen voldoen aan fysieke taakeisen, blootstelling aan stoffen, risico op ongevallen, zijn en blijven aandachtspunten.
- Binnen de dierhouderij en open teelten vinden de meeste dodelijke ongevallen plaats. Binnen alle sectoren vinden de meeste ongevallen plaats met (rijdende) machines. Bij de meeste ongevallen is de ondernemer zelf betrokken.
- Op landelijk niveau stijgt het verzuimpercentage, deze trend is ook in de sector merkbaar. Aandacht voor leeftijdsgroepen en oorzaken/diagnoses zijn van belang om te monitoren en op in te spelen met aandacht voor verschillen tussen sectoren.

(Beleids)maatregelen:

- Relatief veel bedrijven hebben een RIE en een preventiemedewerker, en er worden relatief veel preventiemaatregelen genomen binnen de agrarische sector vergeleken met andere sectoren. Aandacht voor de RIE (maken, afronden en bijhouden), het betrekken van medewerkers hierbij en ondersteuning van preventiemedewerker blijft van belang, met name bij kleinere bedrijven.
- Gelegenheid om mee te doen aan PMO en (bekendheid over) toegang tot vertrouwenspersoon verdienen de aandacht. Deze faciliteiten zijn lang niet bij alle medewerkers bekend.
- Ongevallen registratie (via de RIE), inzet van ongevalsonderzoeken en stoffenregistratie, en melden van beroepsziekten door bedrijfsartsen dienen nader gepromoot te worden.

Voor meer informatie verwijzen we naar de betreffende rapportages die op aanvraag beschikbaar zijn.

3. ACTIVITEITEN OP SECTORNIVEAU (BRANCHEPROJECTEN)

3.1 Sectoractiviteiten

Voor de uitvoering van de sectoractiviteiten is tijd vrijgemaakt van de adviseurs en zijn adviseurs benoemd tot sectorspecialist voor een bepaalde sector. Enerzijds krijgen de verschillende sectoren de gelegenheid om (kleine) projecten door de adviseurs uit te laten voeren, anderzijds krijgen de sectorspecialisten daardoor meer kennis van de sector en meer binding met de vertegenwoordigers in de sector. Opzet is dat Stigas hierdoor meer 'gezicht' krijgt in de sectoren.

De sectorspecialisten ultimo 2023 zijn:

Sector	Sectorspecialisten	
Groen, Grond en Infra (loonwerk)	Peter Bredius	Laurens Seinhorst
Hoveniers en groenvoorziening	Paul de Vries	Sjoek van der Maarl Kevin van der Heijden
Glastuinbouw	Albert van der Burg	Iris Voorbergen / Marieke Esmeijer
Open Teelten	Albert van der Burg	Laurens Seinhorst
Dierhouderij	Jeroen Broekman	Kees van Schanke / Desiree Francke
Bos en Natuur en overige	Mirjam de Groot	Laurens Seinhorst

Ook voor 2023 is door de sectorspecialist in afstemming met de betreffende arbowerkgroep een sector-activiteitenplan opgesteld. Terugkerende onderwerpen zijn:

- Vraagbaakfunctie
- Volgen van nieuwe ontwikkelingen
- Ontwikkelen van nieuwe onderwerpen voor arbocatalogi en branche-RIE's
- Column in een vakblad
- Week van de teek

Enkele opvallende sector-activiteiten zijn:

- In de dierhouderij is een onderzoek gestart naar het gebruik van exoskeletten
- In de GGI sector zijn een aantal werkplekinspecties uitgevoerd, met daaraan gekoppeld een toolbox voor de medewerkers
- Vanuit de hovenierssector is een project gestart waarin onderzocht wordt hoe hoveniersbedrijven hun voorlichting en instructie verzorgen, met als uiteindelijke doel om tips te kunnen geven hoe bedrijven dit (goed) kunnen oppakken
- In de glastuinbouw is een inventarisatie gemaakt van de hulpstoffen die gebruikt worden bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen

De sectorspecialisten zijn ook inhoudelijk verantwoordelijk voor het beheer van de arbocatalogi en de branche-RIE's voor 'hun' sector en het overleg met de sectorale arbowerkgroepen daarover.

3.2 Arbocatalogi en branche-RIE's

In 2019 is door de overheid een nieuwe beleidsregel arbocatalogi vastgesteld. Consequentie van deze beleidsregel is dat arbocatalogi (onderwerpen) nog maar beperkt geldig zijn (zes jaar) en na vijf jaar herzien moeten worden. Uitgangspunt van deze nieuwe beleidsregel is dat dat Nederlandse Arbeidsinspectie (hierna te noemen: NLA) alleen nog maar maatregelen in de catalogi toetst die een nadere invulling zijn van de huidige Arbowetgeving. Dit impliceert niet dat de overige informatie in de arbocatalogieteksten onjuist is, maar een vertaling van de Arbowetgeving op de sector betreft. Waardevol en noodzakelijk voor werkgevers en werknemers om te lezen in het licht van hun werkzaamheden, maar dit wordt – met de invoering van de Beleidsregel – niet langer door de NLA formeel getoetst.

Het actualiseren van de catalogus blijft echter een bij vlagen 'traag' proces. De periode om tot 'toetsbare' onderwerpen te komen is soms langer dan een jaar. Daar komt bij dat de NLA lang de tijd neemt om de toetsingen af te ronden (en op de juiste wijze terug te koppelen aan Stigas). In klein comitée is in 2023 centraal gewerkt aan het actualiseren van een aantal onderwerpen met een algemeen/sectoroverstijgend

karakter. Dit, zodat de focus in de arbowerkgroepen (voorheen klankbordgroepen) meer kan uitgaan naar die onderwerpen die sectorspecifiek zijn en waar goede brancheafspraken over gemaakt kunnen worden. Zo is er een tekst gemaakt over Anderstaligen en een tekst over Werken met derden (uitzendkrachten). Ook zijn de volgende onderwerpen in behandeling als centraal informatiedocument: Instructie, Voorlichting en Opleiding, Beeldschermwerk en Arbobeleid.

Met de NLA is daarnaast periodiek overleg om openstaande acties te bespreken om de voortgang en afstemming te bevorderen. Daar waar er binnen de NLA sprake is van veel personele wisselingen, blijft het een proces nog verre van optimaal.

In 2023 zijn er een aantal catalogi waarbij er positief getoetste onderwerpen zijn gepubliceerd, namelijk in de sectoren: Groen, Grond en Infra (Graven bij kabels, Heftruck en Grondzuigen), Open Teelten (Valgevaar van zolders en verdiepingvloeren, Valgevaar van werkplateaus) en Glastuinbouw (Buisrailsysteem). Daarnaast zijn er ook onderwerpen gepubliceerd die de goedkeuring hebben van sociale partners in de sector, maar die niet zijn ingediend bij de NLA; dit omdat de inhoud een goede vertegenwoordiging is van de Arbowedgeving, maar deze niet nader invult. Bijvoorbeeld: Hoveniers (Elektrische veiligheid), Bos en Natuur (BHV en VHV), Open Teelten (Zittend werk en Staand werk).

Branche RIE's

In 2023 is de branche RIE voor de glastuinbouw geactualiseerd en opnieuw erkend door Steunpunt RIE. Als gevolg van onduidelijkheid over het toekomstige erkenningsproces bij de Stichting van de Arbeid liggen actualiseringen op dit moment stil tot bekend wordt hoe hiermee om te gaan in de toekomst. Alle aflopende RIE's zijn verlengd t/m 3 maanden na ingang een nieuwe erkenningsprocedure. Dit is van toepassing op: Hoveniers, Akkerbouw en Vollegrondsgroenteteelt, Bloembollenteelt en -handel, Boomteelt en Vaste plantenteelt en Melkveehouderij.

3.3 Duurzame inzetbaarheid (MDIEU)

In sectoranalyses, die door sociale partners in 2021 binnen zeven sectoren zijn uitgevoerd, zijn knelpunten op het gebied van fysieke en mentale belasting en vitaliteit geconstateerd. Naar aanleiding hiervan is door Stigas een projectplan opgesteld, waarvoor subsidie is ontvangen vanuit de MDIEU-regeling (Maatwerkregeling Duurzame Inzetbaarheid en Eerder Uittreden). De subsidie geldt gedurende een projectduur van 1 juli 2022 t/m 30 juni 2024.

Op hoofdlijnen bestaat het plan uit de volgende kernactiviteiten:

1. Preventie fysieke werkbelasting- en werkplekonderzoek en implementatieadvies

De inzet van werkplekonderzoeken op organisatie en individueel niveau. Aanleiding kunnen zijn signalen uit de RIE, verzuimbegeleiding, bedrijvenaankpak Werken aan morgen, alsmede spontane aanmeldingen van bedrijven, direct of via de brancheorganisaties. We onderscheiden een tweetal verschillende Werkplekonderzoeken (WPO's): individueel en gericht op een werkplek of taak.

Het Individuele WPO is gericht op medewerkers die verzuimen of dreigen uit te vallen vanwege klachten aan het bewegingsapparaat, met als doel het verzuim te verkorten of te voorkomen. De aanleiding kan zijn verzuim, klantsignaal of de bedrijvenaankpak Werken aan morgen.

Per 1 januari 2023 is gestart met de uitvoering. Er is een koppeling gemaakt met het verzuimproces en de vitaliteitsscan. Ervaren medewerkers klachten aan het bewegingsapparaat, dan komen zij in aanmerking voor een gesubsidieerd WPO. Het aanbod is actief meegenomen door de Stigas bedrijfsartsen, re-integratieadviseurs en de verzuimverzekeraars. In 2023 zijn er 71 WPO's aangevraagd, waarvan er ultimo 2023 59 zijn uitgevoerd.

Het taakgerichte WPO is gericht op een werkplek/taak die mogelijk op termijn kan leiden tot gezondheidsklachten. Op sectorniveau stellen we na onderzoek en analyse een lijst samen van tips en worden handvatten ontwikkeld ter preventie van klachten. Het streven is om deze taakgerichte WPO's zo goed mogelijk te verdelen over de verschillende sectoren. Per sector zijn, in afstemming met de arbowerkgroepen, werkzaamheden geselecteerd die leiden tot een vergrote kans op gezondheidsklachten.

Eind 2023 zijn er 71 taakgerichte WPO's gepland, waarvan er eind 2023 39 zijn uitgevoerd.

2. *Bedrijvenaankpak kleine bedrijven (<25 medewerkers)*

In het verleden bleek het lastig te zijn om met kleine bedrijven in gesprek te komen over duurzame inzetbaarheid. Daarom is ervoor gekozen het gesprek over duurzame inzetbaarheid direct aan de uitvoering van de RIE te koppelen. Ter ondersteuning hiervan is een Quick scan duurzame inzetbaarheid ontwikkeld, die onderdeel is gemaakt van de RIE.

In de gesprekken worden adviezen over bedrijfsinzetbaarheid gegeven in de vorm van praktische tips voor het bedrijf. Ook worden besproken: mogelijke inzet van interventies, zoals de vitaliteitsscan, de workshop Groeikracht, preventieaanpak fysieke belasting, (online) trainingen en ondersteunende tools.

Uit 2023 zijn in totaal bij 575 bedrijven RIE's met als onderdeel het gesprek over duurzame inzetbaarheid uitgevoerd of ingepland. Zowel de uitkomsten van de Quick scan als de adviezen worden uiteindelijk op sectorniveau geanalyseerd.

3. *Bedrijvenaankpak grote bedrijven (vanaf 25 medewerkers)*

Bij grote bedrijven wordt meer maatwerk geleverd. In meerdere gesprekken worden bedrijven bewust gemaakt van het belang om aandacht te besteden aan duurzame inzetbaarheid en hiermee aan de slag te gaan. Uiteindelijk leidt dit tot een advies over een bedrijfsinzetbaarheidsplan. Eind 2023 hebben zich 114 bedrijven gemeld voor deelname aan de bedrijvenaankpak.

Daarnaast zijn er Good Practices opgehaald ten behoeve van communicatie op sectorniveau. Bijvoorbeeld bij een glastuinbouwbedrijf dat werkt met verschillende campagnes om vitaliteit binnen het bedrijf te bevorderen. Denk daarbij aan een gratis zwem- of sportschoolabonnement, taakrotatie, micro pauzes of gerichte oefeningen bij fysiek belastend werk.

4. *Dialogsessie Groeikracht*

Groeikracht is een interventie die meestal volgt uit de bedrijvenbenadering. Het is een interactieve sessie met groepen van ondernemers, leidinggevenden en/of werkenden met als doel het verkennen van behoeften, belemmeringen, mogelijkheden en drijfveren om binnen het eigen bedrijf aan de slag te gaan met duurzame inzetbaarheid. De uitkomst van de sessies is een plan met adviezen voor werkgevers, werkenden en sectororganisaties.

Uit 2023 zijn 15 Groeikrachtssessies uitgevoerd en staan nog 26 sessies ingepland voor 2024 .

5. *Werknemersaanpak: vitaliteitsscan en coaching*

Deze Interventie wordt zowel vanuit de bedrijvenaankpak als vanuit een individuele aanvraag van een werknemer ingezet. De aanpak is gericht op het invullen van de vitaliteitsscan (werkvermogensmonitor), gevolgd door een adviesrapport en persoonlijke terugkoppeling. Bij een hoog risicoprofiel ontvangt de deelnemer een uitnodiging voor een coachingsgesprek. Bij fysieke klachten (gerelateerd aan de werkplek) ontvangt de deelnemer, in overleg met de werkgever, ook een uitnodiging voor een werkplekonderzoek. Bij minimaal 10 respondenten wordt een bedrijfsrapportage opgesteld.

Eind 2023 is voor 140 werknemers bij een 5-tal bedrijven de vitaliteitsscan ingezet. Daarnaast is er interesse vanuit 12 bedrijven voor inzet van de scan voor in totaal circa 950 medewerkers. Ook gaan een aantal bedrijven vanuit de Bloembollensector de scan inzetten. De mogelijkheid om als individuele medewerker de vitaliteitsscan te doen is ook door de vakorganisaties aangeboden aan hun leden.

6. *Stigas Gezond en Vitaal Werken Prijs*

Jaarlijks zoekt Stigas voorbeeldbedrijven als het gaat om het 'duurzaam inzetbaar houden' van medewerkers. Koplopers die met hun - concreet navolgbare - goede praktijken collega's inspireren hun voorbeeld te volgen. De uitreiking vond dit jaar plaats op 16 maart 2023 in Beesd. Onder bezielende leiding van presentator Marcel Stevens reikte de voorzitter van de vakjury, Hanneke van den Bout (directeur Gezond en Veilig Werken en plaatsvervangend directeur-generaal Werk) en Hans Koehorst (LTO Nederland) en Jeroen Brandenburg (FNV) de prijzen uit.

De genomineerden waren: Berrybrothers, Markusse, Kwekerij Moors, Van Ooijen's Hoveniers en SlijkermanKalanchoë, veredeling, vermeerdering en teelt van vetplanten. De Gezond en Vitaal Werken Prijs 2022-2023 werd door de vakjury toegekend aan Berrybrothers, producent van zachtfruit. De publieksprijs ging naar SlijkermanKalanchoë.

Foto: Hanneke van den Bout (links) met de winnaars van de juryprijs en de winnaars van de publieksprijs, respectievelijk Berrybrothers en SlijkermanKalanchoë

7. Alumnigroep

Goede praktijksituaties bij bedrijven inspireren anderen dit voorbeeld te volgen. Daarom richt Stigas zich op een duurzame versterking van koplopers. Dit doen we onder andere door in contact te blijven met oud-genomineerden voor de Stigas Gezond en Vitaal Werken Prijs, ook wel alumni genoemd. Door gezamenlijk aan kennis, inzicht, tools en netwerk te bouwen, halen we goede praktijken op en verspreiden deze richting andere bedrijven in de sector. We organiseren daarvoor één of twee speciale bijeenkomsten voor deze groep en betrekken alumnileden geregeld bij sociale media uitingen.

Na een succesvolle bijeenkomst in 2022 rondom het thema "Grip op verzuim", waaraan twaalf bedrijven deelnamen, gingen we op 18 april met nog eens zeven andere werkgevers in gesprek over re-integratie van complex en langdurig verzuim. En op 12 oktober gingen we met elf van hen aan de slag met het thema autonomie: de sleutel tot duurzame inzetbaarheid! We bespraken hoe je autonomie, zelfregie en wendbaarheid kunt vergroten, hoe je kunt herkennen wanneer je op de goede weg bent en wanneer je moet bijsturen.

Dialogo
Betrokkenheid
Welke ruimte heeft medewerker nodig?
Autonomie geven
Focus goede voorbeelden
Spiegelen
Belonen goed gedrag
Meedenken
Delen & delegeren
Regelruimte
Autonomie
Eigen regie
pedagogisch
Wat verlangen wij als concreet gedrag?
Mee ondernemen
Draagvlak

3.4 MDIEU #Vitale hoveniers

Naast de agrarisch en groen brede aanpak voor duurzame inzetbaarheid vanuit Stigas heeft de Hoveniers- en Groenvoorzieningssector zelf ook een plan voor duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden opgesteld en hiervoor subsidie gekregen vanuit de MDIEU-regeling. Als ambitie geldt dat veilig, gezond en vitaal werken de nieuwe standaard moet worden. Dit project worden onder de titel [#Vitalehoveniers](#) uitgevoerd. Het project is gestart in maart 2023 en kent een looptijd tot september 2024. Stigas is gevraagd om een deel van de uitvoering van dit project voor haar rekening te nemen.

Naast een Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU) is voor werknemers is het aanbod van [#Vitalehoveniers](#) onder de volgende thema's verdeeld:

- A: het bevorderen van gezond, veilig en vitaal werken
- B: het bevorderen van goed werkgeverschap en goed opdrachtgeverschap
- C: het stimuleren van een leven lang ontwikkelen en arbeidsmobiliteit van werkenden
- D: het bevorderen van bewustwording en van de eigen regie van werkenden op hun loopbaan.

Arbeids- en organisatiedeskundigen van Stigas verzorgen het onderdeel "Pilot bedrijven" onder het thema A: het bevorderen van gezond, veilig en vitaal werken. De projectleiding van Thema A. ligt in handen van Dexis Arbeid.

Binnen de pilot aanpak voor bedrijven, is ruimte om met 20 bedrijven te onderzoeken wat nodig is om ook in de toekomst over voldoende vitale vakkrachten te kunnen beschikken. Dit doen we praktisch en concreet: informatie uit gesprekken met de werkgever verbinden we met wat de medewerkers denken dat nodig is om verder te komen. Met deze 'foto' stippelen we per bedrijf een plan uit met degene die in het bedrijf de kar trekt. Deze 'kartrekker' gaat hiermee vervolgens aan de slag en krijgt gedurende de looptijd van het project ondersteuning van een adviseur. We maken met het bedrijf concreet welke verbeteringen gewenst zijn en daar gaan we de acties voor uitzetten.

Parallel aan de individuele trajecten loopt het lerend netwerk, waar kartrekkers uit de bedrijven elkaar ontmoeten om samen te leren en ervaringen uit te wisselen.

Momenteel zijn 13 bedrijven in het pilottraject aan de slag. In grootte variërend van 7 tot 100 werknemers.

3.5 Veilig op 1

Stigas coördineert het Platform 'Veilig op 1', dat sinds enkele jaren bestaat. Naast Stigas zijn bij het platform aangesloten LTO Nederland, Cumela, Koninklijke Vereniging van Hoveniers en Groenvoerzienaars, FNV, CNV Vakmensen, VBNE, AVIH, Fedecom, Nevedi, ForFarmers, Agrifirm, Nijhof-Wassink, ZuivelNL, Achmea Agro, het RIVM, CRV en Inspectie SZW. Doel van het initiatief is om het aantal ernstige en dodelijke ongevallen in de sector terug te dringen. Dit gebeurt onder andere door het uitwisselen van kennis en het gezamenlijk optrekken bij activiteiten en communicatie in de sector. De afgelopen jaren was er extra aandacht voor veiligheid in verband met de in 2020 getekende intentieverklaring nul ongevallen en het ESF project 'Veilig op 1'. Eind 2022 heeft een evaluatie van het platform plaatsgevonden. Naar aanleiding hiervan zijn de activiteiten iets anders ingestoken, in plaats van periodiek overleg vond er een grotere kennisdelingsbijeenkomst plaats. De gezamenlijke aandacht houden we vast door het gebruik van het logo en het periodiek delen van nieuws en activiteiten. Sectorgerichte thema's worden opgepakt via de arbowerkgroepen. Voor sectoroverstijgende activiteiten kan indien daar urgentie voor is aanvullende capaciteit/ondersteuning gezocht worden. Hiervoor kan vanuit het platform een verzoek bij Stigas neergelegd worden.

Samengevat voerde Stigas in samenwerking met het platform de volgende activiteiten uit in 2023:

- *Bijeenkomst Veiligheid en gedrag:* Op 16 november vond een kennisdelingsbijeenkomst plaats voor de leden van de arbowerkgroepen, het platform en het bestuur. Leden van het platform waren hierbij goed vertegenwoordigd. O.a. tijdens de workshop veiligheid op het erf is nader gesproken over wat de uitdagingen zijn om het aantal ongevallen verder terug te dringen. Begin 2024 gaan we na of er behoefte is om in 2024 wel als aparte groep bijeen te komen.
- *Aandacht voor veilig werken met machines:* In aanvulling op de ontwikkelde checklist veilig werken en veilig beginnen met nieuwe machines (gereed) is in oktober uitvoering gegeven aan

een workshop gericht op veilig beginnen met machines in samenwerking met Fedecom en mechanisatiebedrijf Abemec. Het was een interactieve workshop met rond de 20 deelnemers. Het voornemen is deze workshop ook in 2024 aan te bieden.

- *Periodieke communicatie:* Er is regelmatig gecommuniceerd over het thema en beschikbare tools rondom veilig werken. Daarnaast is ook richting het platform gecommuniceerd over lopende initiatieven. Specifiek was hierbij aandacht voor:
  - Aantal dodelijke ongevallen in de sector
  - Veilig werken met machines
  - Veilig spelen op de boerderij
  - Veiligheid voor flex- en uitzendkrachten
  - Online voorlichtingen, o.a. over machine veiligheid en veiligheid op het erf

3.6 Pak stof aan!

Blootstelling aan agrarisch stof blijft een belangrijk gezondheidsrisico in meerdere sectoren. Via de website www.pakstofaan.nl worden kennis en tools gedeeld. In de nieuwsbrief en sociale media is periodiek aandacht besteed aan blootstelling aan stof, onder meer met video's van goede praktijkvoorbeelden. Afgelopen jaar is de werkgroep 'Pak stof aan!' geëvalueerd (vragen voorgelegd aan leden via mail/mondeling) en zijn de uitkomsten hiervan gedeeld met het bestuur. Afgesproken is:

- de contacten in stand te houden met als doel kennisuitwisseling
- de naam werkgroep te veranderen in platform 'Pak stof aan!' omdat er vanuit de werkgroep geen projectactiviteiten worden ontwikkeld of uitgevoerd
- onderscheid te maken tussen activiteiten richting Colland sectoren vertegenwoordigd in arbowerkgroepen en activiteiten voor aanpalende sectoren rondom kennisdeling in een platform. Waarbij we sectorspecifieke ontwikkelingen en activiteiten oppakken in de arbowerkgroepen.

Binnen Stigas is een inhoudelijk verantwoordelijk themaspecialist aangewezen die o.a. verantwoordelijk is voor een jaarlijkse notitie met de laatste relevante ontwikkelingen rondom het thema. Op basis van de notitie bekijkt Stigas jaarlijks of een bijeenkomst van het platform met aanpalende sectoren relevant is. De notitie wordt begin 2024 gedeeld met de betrokkenen.

Naar aanleiding van onderzoek naar stofblootstelling in de varkenshouderij is in overleg met de POV en het IRAS geconcludeerd dat de resultaten onvoldoende concreet zijn om te verwerken in een sectorspecifieke tool voor de varkenshouderij. Stigas is aangehaakt bij het meerjarenplan van de POV gericht op stofreductie en is voornemens in afstemming met de sector een arbocatalogus over het thema uit te werken. Hiermee is in 2023 een start gemaakt.

3.7 Bescherm bewust

Het project Bescherm bewust is gericht op het ontwikkelen en geven van informatie over gezond en veilig werken met gewasbeschermingsmiddelen. Het project werd begeleid door een werkgroep van gewasbeschermingsspecialisten van de kant van werkgevers en werknemers. In het kader van het project zijn onder andere voorlichtingen gegeven en is er voorlichtingsmateriaal ontwikkeld. Het voorlichtingsmateriaal is te vinden via de eveneens vernieuwde website <https://www.stigas.nl/bescherm-bewust/>. Verder is er voor sectoren, waar met gewasbeschermingsmiddelen wordt gewerkt, een basistekst voor de arbocatalogi en een basisvragenlijst voor opname in de verschillende branche-RIE's opgeleverd. Besloten is de activiteiten van de werkgroep voort te zetten om een aantal nog resterende onderwerpen op te pakken.

3.8 Lichamelijke belasting

Klachten aan rug en ledematen zijn de belangrijkste oorzaak van verzuim en arbeidsongeschiktheid in de agrarische en groene sector. Dit beeld is voor alle sectoren vrijwel gelijk, alleen de oorzaken zijn veelal verschillend. Klachten aan rug en ledematen vormen bovendien een van de belangrijkste belemmeringen om gezond en productief de pensioen- en of AOW-gerechtigde leeftijd te bereiken. Vandaar dat dit thema voor 2023 en daarna een hoge prioriteit had. Om deze reden is het thema ook als één van de

kernactiviteiten opgenomen in het Activiteitenplan MDIEU van Stigas, zoals beschreven in hoofdstuk 3.3. Duurzame inzetbaarheid (MDIEU).

Daarnaast is Stigas ook aangehaakt bij de organisatie van co-creatiesessies met name gericht op fysieke belasting samen met andere brancheorganisaties, SZW, TNO en VHP. In dit kader vond er op 28 maart een sessie plaats bij Stigas te Woerden.

Verder is er periodiek gecommuniceerd over het thema via de Stigas nieuwsbrief, sociale media en de pagina <https://www.stigas.nl/samen-naar-lichter-werk/>. In 2023 stond hierbij de promotie van de werkplekonderzoeken centraal, o.a. ook via sectorgerichte mailingen.

3.9 Week van de werkstress

Ook in 2023 organiseerde OVAL, in opdracht van SZW, de landelijke Week van de werkstress. Gedurende de actieweek (13 t/m 17 november) is door Stigas op meerdere momenten aandacht gevraagd voor dit thema. Startende met een nieuwsbriefspecial waarmee lezers getriggerd werden onze webpagina [Van werkstress naar werkplezier!](#) te bekijken:

- inhoudelijke tips over het herkennen van signalen van stress en het stimuleren van werkplezier
- oefeningen om voor jezelf en met collega's aan de slag te gaan
- tips van en voor werkgevers
- de workshop Vlammen zonder afbranden

3.10 Vertrouwenspersoon

Werkgevers zijn volgens de Arbowet verplicht om hun medewerkers te beschermen tegen de gevolgen van agressie en geweld, pesten, discriminatie en seksuele intimidatie. Stigas heeft een drietal adviseurs opgeleid die gecertificeerd zijn om de rol van externe vertrouwenspersoon voor bedrijven te vervullen. Medewerkers van bedrijven die gebruik maken van deze dienstverlening, kunnen bij de Stigas vertrouwenspersoon terecht met meldingen of klachten over ongewenst gedrag. Stigas leverde in het kader van cao afspraken de vertrouwenspersoon voor de sector open teelten, groen grond en infra, glastuinbouw en de hoveniers en groenvoorzieners.

3.11 Activiteiten gericht op specifieke doelgroepen

Eind 2018 zijn er dankzij een Amendement van de ChristenUnie extra middelen vrijgemaakt om veilig en gezond werken in land- en tuinbouw te bevorderen. Het amendement werd vooral gericht op specifieke doelgroepen, waarvoor de huidige voorzieningen op het gebied van preventie en arbeidsgerelateerde zorg onvoldoende toegankelijk blijken te zijn. Daarnaast was er specifiek aandacht voor het werken met gewasbeschermingsmiddelen. Het Amendement is uitgevoerd in verschillende deelprojecten en begin 2023 afgerond. Hieronder wordt kort ingegaan op de opvolging van deze activiteiten in 2024.

1. Zelfstandigen

In navolging op de activiteiten vanuit het amendement hebben we in 2023 periodiek gecommuniceerd over veilig spelen en het veilig ontvangen van bezoekers op het erf. De fysieke toolkits zijn onder andere bijgedrukt en worden ook verspreid tijdens avonden via www.boerveilig.com. Hiermee hebben we ook indirect de RIE bij zelfstandigen en kleine bedrijven gepromoot. Verder zijn online voorlichtingen over de RIE en Veiligheid op het erf voortgezet in 2023.

2. Flex- uitzendkrachten en anderstaligen

Dit projectonderdeel was gericht op het vergroten van het bewustzijn bij alle betrokken partijen - uitzendorganisaties, inleners (opdrachtgevers) en uitzendkrachten - van het belang van veilige werkomstandigheden voor tijdelijke krachten, uitzendkrachten, en het vergroten van het inzicht in de verantwoordelijkheden van betrokken partijen. Het in het kader van dit project ontwikkelde E-book in samenwerking met LTO, Glastuinbouw Nederland, FNV en Doorzaam is in 2023 verder gedeeld en verspreid. Ook is dit E-book eind 2023 internationaal erkend door de ELA (European Labour Authority) als

inspirerend voorbeeld. Verder zijn de thema's uitzendkrachten en anderstaligen verwerkt in informatieve arbocatalogus teksten en is bijgedragen aan een update van de Arbochecklist van Doorzaam.

Daarnaast zijn in de tweede helft van 2023, met subsidie van het ministerie van SZW, acht themagerichte infokaarten ontwikkeld in verschillende talen. Deze komen in 2024 beschikbaar en worden ook gekoppeld aan arbocatalogi. Bedrijven kunnen deze gebruiken ter ondersteuning van instructies en voorlichting aan anderstaligen. Hiermee is ook verder invulling gegeven aan het beter toegankelijk maken van informatie over risico's en maatregelen richting deze doelgroep.

3. Vrijwilligers

In veel agrarische en groene sectoren wordt in meerdere of mindere mate met vrijwilligers gewerkt. Het gaat in totaal om vele tienduizenden vrijwilligers, schattingen lopen op naar 80 duizend. Een groot deel betreft senioren, veelal gepensioneerden. Dit brengt specifieke risico's met zich mee. Om ook bij deze doelgroep veilig en gezond werken te stimuleren is onder andere een vrijwilligersapp ontwikkeld. De app vergemakkelijkt de communicatie tussen coördinator en vrijwilligers en bevat talloze oplossingen voor risico's die met het vrijwilligerswerk samenhangen. Inmiddels maken 535 organisaties gebruik van de app.

4. DIENSTVERLENING OP BEDRIJFSNIVEAU

Naast de hiervoor genoemde activiteiten op sectorniveau vindt de dienstverlening van Stigas op bedrijfs- en op individueel niveau plaats. Belangrijke activiteiten in dit verband waren in 2023:

- Preventiediensten, met name risico-inventarisatie en –evaluatie, preventief medisch onderzoek, cursussen en trainingen, voorlichtingen en werkplekonderzoek
- Verzuimpreventie, zoals verzuimbegeleiding en arbeidsdeskundig onderzoek

4.1 Preventiediensten

Risico-inventarisatie en -evaluatie (RIE)

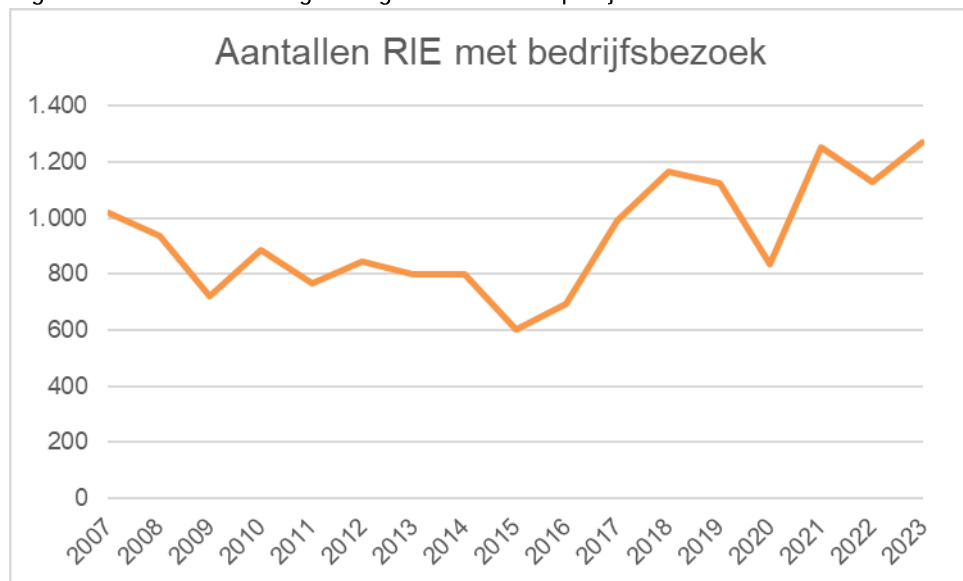
Per 31-12-2023 waren in totaal 15.719 vestigingen van bedrijven actief in het RIE-systeem. Dat is een toename van 758 vestigingen in 2023.

In 2023 zijn door Stigas adviseurs 1.269 bedrijfsbezoeken uitgevoerd in het kader van een risico-inventarisatie. Dat zijn er 139 meer dan in 2022. Bij 48 bedrijven is nog een schriftelijke RIE gemaakt. Dit betreft vooral bedrijven in de paddenstoelenteelt. Werkgevers waardeerden de RIE met een 8,1.

In onderstaande tabellen staan de cijfers over de jaren heen. Opgemerkt wordt dat de bedrijfsbezoeken doorgaans om de vier jaar worden herhaald. Het betreft dus voor een deel klanten die al eerder de RIE bij ons afnamen.

Figuur 5 geeft een overzicht van het aantal RIE's dat door Stigas is uitgevoerd in de verschillende sectoren sinds 2007.

Figuur 5: Aantal door Stigas uitgevoerde RIE's per jaar sinds 2007

In figuur 6 is het aantal RIE's met bedrijfsbezoek per sector te zien sinds 2019. Na de daling vorig jaar bij de glastuinbouw en de hoveniers en groenvoorziening, is in 2023 weer sprake van een stijging.

Figuur 6: Aantal RIE's met bedrijfsbezoek per sector

In 2023 is de RIE voor de glastuinbouw opnieuw erkend. De RIE's voor de open teelten en de melkveehouderij wachten totdat er meer duidelijkheid is over de erkenningsprocedure.

Werkplekonderzoeken

In totaal zijn in 2023 109 werkplekonderzoeken (WPO's) uitgevoerd. Daarvan zijn er 90 uitgevoerd in het kader van het Activiteitenplan MDIEU. Dit betreft 51 individuele werkplekonderzoeken en 39 taakgerichte werkplekonderzoeken. De overige 19 WPO's zijn 17 ongevalsonderzoeken en 2 individuele werkplekonderzoeken.

Door de gerichte aanpak ongevallen van de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) zijn de ongevalsonderzoeken in 2023 een stuk uitgebreider geworden dan voor die tijd. Dit heeft met de eisen te maken die de NLA aan een rapportage stelt. De NLA wil uiteraard ook achtergrondinformatie hebben die in een rapportage aan het bedrijf normaliter niet wordt opgenomen, omdat dit daar al bekend is.

Preventief medisch onderzoek

In 2023 was er weer meer belangstelling voor het preventief medisch onderzoek (PMO) van Stigas. In 2023 hebben in totaal 48 werkgevers een PMO voor hun medewerkers laten uitvoeren ten opzichte van 35 in

2022 en 45 in 2021 en hebben in totaal 663 werknemers deelgenomen (ten opzichte van 276 in 2022 en 407 in 2021). Voor 10 bedrijven met 465 deelnemers werd gebruik gemaakt van de gezondheidsbus op bedrijfslocatie. Voor de uitvoering van PMO's met de gezondheidsbus werkt Stigas samen met Adaptics. Voor de uitvoering van de 198 individuele PMO's is samengewerkt met Zorg van de Zaak.

Iedere deelnemer kreeg een digitaal verslag met persoonlijke gezondheidsadviezen. Op verzoek en bij voldoende deelname om de anonimiteit te kunnen waarborgen, werd voor 8 bedrijven een bedrijfsrapportage opgesteld met toelichting aan het bedrijf.

Werkgevers waarderen het PMO met de gezondheidsbus met een 7,8 en werknemers met een 8,1. De individuele PMO's werden door werkgevers met een 6,6 en door werknemers met een 7,4 gewaardeerd. Afgelopen jaar is besloten om het PMO te gaan innoveren. Hiertoe zijn de volgende acties ingezet:

- Onderzoeken hoe we het PMO in de toekomst beter kan worden vormgegeven, waarbij Stigas meer regie kan voeren over het plannen, de data en de uitvoering. In dit kader is een verkenning gestart en zijn enkele pilots gepland, die in 2024 zullen worden uitgevoerd.
- Tevens wordt onderzocht of de vitaliteitsscan beter gecombineerd kan worden met het PMO.

Cursussen en trainingen

In 2023 zijn ook weer cursussen, trainingen en opleidingen georganiseerd. Er is een stijgende lijn ten opzichte van 2022 te zien.

BHV

In totaal heeft Stigas het afgelopen jaar 189 BHV'ers opgeleid. De opleidingen worden uitgevoerd met ondersteuning van BRN Brandbeveiliging B.V. De klanten waarderen de grote deskundigheid van de trainers en de samenwerking.

Preventiemedewerker

Naast de training preventiemedewerker, die in 2023 3 keer in company gegeven werd, is er ook de [e-learning preventiemedewerker](#). Deze wordt zeer positief ontvangen. Een mooi alternatief om ook kleinere bedrijven te ondersteunen met het behalen van een certificaat voor preventiemedewerker. Inmiddels hebben 1.200 personen de toets gedaan, waarvan 748 personen de toets ook gehaald hebben. De site had in 2023 2.337 unieke bezoekers en 190 werkenden hebben de toets gemaakt.

Overige trainingen, cursussen, workshops,

Naast bovengenoemde trainingen hebben nog een klein aantal andere trainingen plaatsgevonden, zoals effectief omgaan met Verzuim (4x), lichamelijke belasting (3x), preventiemedewerker (3x), veiligheid (2x). Ook de training Vertrouwenspersoon is twee keer gedaan.

Voorlichtingen

In 2023 is een nieuwe start gemaakt om online voorlichtingen weer op de kaart te zetten. Maandelijks worden er een aantal online voorlichtingen op [stigas.nl](#) geplaatst. In overleg met de adviseurs wordt gekeken naar actuele onderwerpen en tijdstippen waarop deze gegeven worden. Afgelopen jaar is gekozen voor de onderwerpen gewasbescherming, leren van incidenten, veilig werken met machines, veiligheid op het erf en fysieke belasting.

Naast een aantal losse voorlichtingen op verzoek van bedrijven zelf, is er voor klanten die net met de RIE aan de slag zijn gegaan de maandelijkse voorlichting 'Maak een vliegende start met de RIE' beschikbaar.

4.2 Verzuimpreventie

Verzuimbegeleiding

Vanaf 2022 is Stigas volledig zelfstandig onder de naam Grip op Verzuim verzuimbegeleiding gaan aanbieden aan de sector. Redenen hiervoor waren de wens om bedrijven in de sector sectoraal maatwerk te kunnen blijven aanbieden, bedrijven volledig te kunnen ontzorgen van de wettelijke arboverplichtingen en de visie dat een integrale aanpak van preventie en verzuim het beste bijdraagt aan een gezonde sector.

In 2023 hebben weer meer bedrijven de waarde van de persoonlijke, sectorspecifieke en integrale aanpak van preventie en verzuim ontdekt en hebben zich ook voor verzuimbegeleiding bij Stigas aangesloten. Deze groei komt deels voort uit een versterking van de samenwerking met verzekeraars in de sector, maar ook steeds meer bedrijven weten Stigas direct te vinden als samenwerkingspartner voor preventie en verzuim. Dit jaar is onze dienstverlening verder doorontwikkeld en heeft Stigas, ondanks een krappe arbeidsmarkt, voldoende en deskundige bedrijfsartsen, re-integratieadviseurs en verzuimdeskmedewerkers aan zich kunnen verbinden.

In 2023 werd de verzuimbegeleiding door werkgevers en werknemers gemiddeld met een 7,9 gewaardeerd.

Persoonlijke benadering

De verzuimbegeleiding start met een telefonisch contact met de werkgever en zo nodig ook de werknemer direct na de ziekmelding. Tijdens deze telefonische intake wordt uitleg gegeven over het proces van verzuimbegeleiding en wordt nagegaan hoe de begeleiding het beste kan worden opgestart. Gedurende de verzuimbegeleiding hebben werkgever en werknemer vaste contactpersonen en wordt, naast persoonlijke gesprekken met de werknemer, ook regelmatig afstemming gezocht met de werkgever.

In 2023 is een persoonlijke benadering van cliënten en werkgevers nog meer centraal komen te staan. Stigas heeft haar spreekuurlocaties en de beschikbaarheid voor fysieke spreekuren op locatie uitgebreid. Werknemers worden vaker uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek op een spreekuurlocatie in de buurt en bedrijven worden vaker bezocht voor persoonlijk contact op de werkvloer. De dienstverlening zal blijvend hybride worden uitgevoerd, maar een gesprek op locatie met de bedrijfsarts of re-integratieadviseur wordt weer steeds meer de standaard. Waar dit niet nodig is kan dit worden afgewisseld met contactmomenten op afstand via videobellen of telefonisch.

Sectorspecialisatie

De re-integratieadviseurs en bedrijfsartsen van Stigas komen regelmatig op de werkvloer bij bedrijven en worden door de sectorspecialisten op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen in de sector. Hierdoor kennen de professionals de sector en kunnen daarmee gericht adviseren in een duurzame re-integratie terug naar werk. Ook in 2023 is nadrukkelijk tijd en aandacht besteed aan het versterken van de sector kennis bij de re-integratieadviseurs en bedrijfsartsen.

Integrale benadering

Deze benadering wordt binnen Stigas gesymboliseerd met de 3 V's. Dit komt tot uiting in de samenwerking tussen preventieadviseur, re-integratieadviseur en bedrijfsarts in één klantteam voor een bedrijf. In 2023 is ingezet op het versterken van deze samenwerking door middel van klantteam overleggen en het gezamenlijk bezoeken van bedrijven. Op deze wijze wordt gewaarborgd dat oorzaken van verzuim in het werk worden opgespoord en preventief worden aangepakt.

Arbeidsdeskundig onderzoek

Een arbeidsdeskundig onderzoek (AD-onderzoek) wordt ingezet als er twijfel bestaat of de werknemer nog geschikt is voor zijn eigen werk of voor een loonwaardebepaling wanneer werknemer en werkgever het niet met elkaar eens zijn over de koppeling van loonwaarde aan de verrichte werkzaamheden. Vorig jaar heeft Stigas 56 AD-onderzoeken uitgevoerd. Naast Stigas hebben ook andere providers AD-onderzoeken uitgevoerd.

5. MARKETING EN COMMUNICATIE

5.1 *Ontwikkeling nieuwe diensten en klantrelaties*

Ook in 2023 heeft Stigas zich ingezet om de dienstverlening voor Grip op Verzuim verder te optimaliseren. Met als belangrijkste kenmerken persoonlijk, sectorspecifiek en integraal wil Stigas bedrijven in de sector ontzorgen bij hun wettelijke arbo-verplichtingen, alsook ondersteunen bij de uitdagingen als het gaat om de inzetbaarheid van hun werknemers. Deze aanpak wordt gesymboliseerd met de zogenaamde 3V's (Veiligheid, Vitaliteit en Verzuim).

Met het formeren van klantteams (Verzuimdesk, Re-integratieadviseur en Bedrijfsarts) wordt invulling gegeven aan het persoonlijke kenmerk van de dienstverlening. De klant heeft een vast aanspreekpunt en daarnaast leert het team de klant beter kennen. Doel is om hem nog beter te kunnen ondersteunen bij zijn verzuimvraagstukken

De groei van de portefeuille verloopt gestaag. Zowel de samenwerking met de verzekeringspartners (Szas, Cumela Verzekeringen LTO Verzekeringen) levert nieuwe instroom van klanten op, maar ook de portefeuille van de zogenaamde "mono" groeit gestaag. De gewenste grootte van de portefeuille van 25.000 werknemers is dan ook gerealiseerd. Opdracht is de tevredenheid over de dienstverlening hand in hand te laten gaan met een autonome groei van het klantenbestand.

5.2 *Online marketing en communicatie*

3 V's

De propositie van de 3V's is duidelijker naar voren gebracht in de menustructuur op de website. Elke V heeft ook 3 maanden centraal gestaan, hiervoor hebben we extra bruikbare content geschreven en dit gedeeld op onze social media kanalen en in onze nieuwsbrief.

Website stigas.nl

In 2023 is een basis gelegd met een nieuwe website structuur, gebaseerd op de 3V's. Daarnaast zijn er een paar optimalisaties geweest zoals het prominenter maken van het inloggen op de RIE en het aanvragen van de RIE. Met behulp van een contentplanning, is er wekelijks nieuwe en bruikbare content toegevoegd aan de website.

Sociale media

In 2023 is een social media planning opgesteld, waarbij Stigas structureel aanwezig was met branding, 3V's en het delen van kennis op de social media kanalen Facebook, LinkedIn en X (voorheen Twitter). We zien hier een stijging in volgers en reacties. In 2024 zullen deze plannen worden voortgezet.

Mijnomgeving

In het marketing- en communicatieplan voor 2023 stond dat we de Mijnomgeving verder zouden ontwikkelen omdat we hier heel veel kansen en mogelijkheden zien. Echter door de plannen voor een vernieuwd RIE systeem, hebben we deze ontwikkeling doorgeschoven naar Q3 van 2024.

5.3 *Merk en imago*

In mei 2023 heeft Stigas marketingbureau Prosu opdracht gegeven een herhaling van het onderzoek naar de naamsbekendheid en imago van Stigas uit te voeren, zoals dat eerder in het najaar van 2020 is uitgevoerd (zogenaamde 1-meting). Voor de vergelijkbaarheid zijn de vragen grotendeels gelijk gehouden. Het onderzoek heeft telefonisch plaatsgevonden bij in totaal 800 ondernemers, waarvan ruim de helft actieve klanten bij Stigas (afgelopen 2 jaar gebruikt gemaakt van dienstverlening Stigas) en iets minder dan de helft geen klant.

Enkele highlights van de resultaten uit het onderzoek:

- Stigas blijft veruit de bekendste arbodienstverlener in de sector. De geholpen naamsbekendheid stijgt.

- Stigas stijgt in dienstverlening / dienst afname (2020 hoofdzakelijk bekend van de RIE, nu ook meer bekend van de arbodienstverlening).
- Informatie inwinning gaat veelal via adviseur, internet en de vakbladen.
- Stigas wordt getypeerd met de RIE en de arbodienst. Met name dit laatste is fors toegenomen ten opzichte van 2020. Andere diensten van Stigas – bijvoorbeeld BHV en PMO - zijn minder bekend.
- De mediacampagnes van Stigas worden vooral (61%) via nieuwsbrieven / e-mails opgemerkt
- Bijna 70% van de respondenten geeft aan geen verbeterpunten te hebben voor Stigas. De overige 30% zit in kleine verbeterpunten, onder andere rondom communicatie en het RIE systeem.

Actiepunten vanuit het onderzoek:

1. 550 adressen benaderen (vanuit laatste onderzoeksvraag)

In de laatste onderzoeksvraag staat; "Stigas zou u graag aanvullende informatie willen opsturen, mogen zij u een e-mail sturen?". Hierop heeft 71% van de respondenten aangegeven dat Stigas aanvullende informatie van Stigas mag toesturen. Dit is zondermeer een erg hoog percentage, dat er op duidt dat er vertrouwen is in Stigas.

Deze 550 adressen worden in de maand juni benaderd met informatie over de mogelijkheden van ondersteuning door Stigas op het gebied van preventie, duurzame inzetbaarheid en verzuim (gesymboliseerd door de 3V's).

2. Focus op genoemde verbeterpunten en overleggen met Servicedesk

30% van de respondenten noemt een verbeterpunt voor Stigas. De genoemde verbeterpunten centreren zich rondom communicatie, kosten, efficiëntie, de website en de RIE.

In het kader van de veelgestelde vragen bij de Servicedesk, worden de meest voorkomende zaken opgepakt, zoals de communicatie rondom de RIE en de verduidelijking in de menustructuur op de website. Overigens zijn de opmerkingen over de (lengte van de) RIE bekend en vanwege wettelijke eisen niet altijd te voorkomen.

3. Verder inzetten op naamsbekendheid

Vanuit het marketing communicatie team zal verder worden gefocust op de naamsbekendheid en de 3V-aanpak. Dit zal gebeuren via de website, nieuwsbrief, social media en zoekmachines.

5.4 Digitale nieuwsbrief

De digitale nieuwsbrief van Stigas is uitgegroeid tot één van de belangrijkste communicatiekanalen en verschijnt maandelijks op de tweede dinsdag van de maand. De onderwerpen worden vooraf vastgelegd in een contentkalender waarbij goed gekeken wordt of alle sectoren en de 3 V's goed zijn vertegenwoordigd. Actualiteiten worden op de voet gevolgd en het is een streven om ontwikkelingen in de sector zo helder en praktisch mogelijk mee te geven aan ondernemers en werknemers. Vooraf worden de onderwerpen gedeeld met de communicatieprofessionals van onze stakeholders, waaronder de branche- en vakorganisaties.

De nieuwsbrief wordt zeer goed ontvangen, maar uiteraard blijven we kijken naar verbeteringen. In 2023 is aan de hand van een optimalisatieplan gewerkt aan een hoger openingspercentage en een hoger doorklikpercentage. Het volgende is gedaan:

- A/B testen: door 2 varianten te maken van een nieuwsbrief en eerst de nieuwsbrief naar een kleine testgroep te sturen, wordt gekeken welke variant het beste gelezen wordt. Getest is op titels, afbeeldingen, wel/geen inhoudsopgave, korte en langere teksten.
- Sectoraal mailen: in de maanden september en oktober is voor alle sectoren een eigen nieuwsbrief gemaakt. De resultaten waren wisselend. Het is een arbeidsintensief proces en in 2024 testen we verder.
- Titels en Call to Action knoppen zijn verbeterd.

- Het lettertype is aangepast.

De resultaten zijn als volgt:

- Het aantal abonnees voor de nieuwsbrief is het afgelopen jaar door een opschoning van het ledenbestand iets afgenomen: van 14.199 eind 2022 naar 13.596 eind 2023.
- De Stigas nieuwsbrief wordt gemiddeld door 31% van de abonnees geopend. Dit percentage lag hoger dan in 2022 (28%).
- Het percentage dat doorklikt op de online links, die verwijzen naar artikelen op stigas.nl, blijft stabiel tot licht stijgend. Het gemiddelde is 5,4%. Dit is iets hoger dan de 5,35% in 2022.

5.5 Sector specifieke communicatie

In overleg met de sectororganisaties wordt bepaald over welke onderwerpen wordt gecommuniceerd en wordt een gezamenlijke communicatiekalender opgesteld. Stigas schrijft de artikelen of levert input voor ideeën aan. Door het gezamenlijk delen van deze artikelen, de sectororganisaties samen met Stigas, wordt de boodschap versterkt en wordt een maximaal bereik gerealiseerd. De aan een bepaalde sector verbonden sectorspecialist is betrokken bij de communicatie overleggen met de betreffende sectororganisatie.

6. ORGANISATIE

6.1 Bestuur

Stigas heeft een zelfstandige uitvoeringsorganisatie, waarvan sociale partners samenwerkend in het bestuur van de Stichting Gezondheidszorg Agrarische Sectoren, eigenaar zijn. Voor de uitvoering van de dienstverlening werkt Stigas samen met meerdere partijen.

Het afgelopen jaar is het bestuur van Stigas vijf keer bij elkaar geweest voor een reguliere vergadering. Fungerend voorzitter afgelopen jaar was Hans Koehorst.

De samenstelling van het bestuur ultimo 2023 was als volgt:

Leden:

LTO Nederland

Hans Koehorst (werkgeversvoorzitter)

Ingrid Blom

Plaatsvervangende leden:

Cumela

Corina van Zoest

Hans Verkerk

Koninklijke Vereniging voor Hoveniers en Groenvoorzieners

Nagib Benamar

Marc van Rosmalen

FNV

Jeroen Brandenburg (werknemersvoorzitter)

Niels Minnaard

CNV Vakmensen

Jeroen Warnaar

Adviseur Colland Bestuursbureau

Jeroen Verweij

Directie/secretariaat

Math Creemers

Corrie Gerritse

6.2 Bestuur en arbowerkgroepen

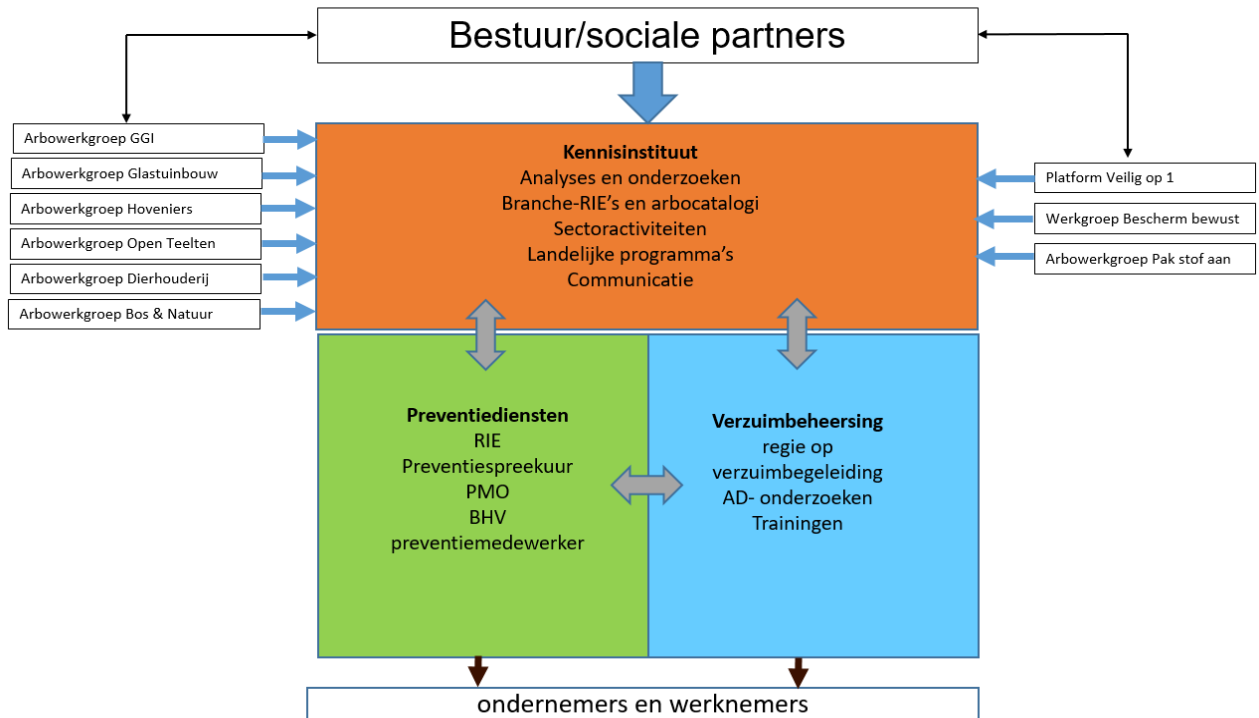
In 2022 heeft een evaluatie plaatsgevonden van de rol en het functioneren van de verschillende bestaande sectorale klankbordgroepen en sectoroverstijgende werkgroepen en de verhouding ten opzichte van het bestuur. Deze evaluatie heeft een zogenaamd spoorboekje met diverse adviezen voor verbetering opgeleverd, die het afgelopen jaar zijn opgepakt. Onder andere gaat het hierbij om:

- De sectorale klankbordgroepen zijn 'getransformeerd' naar arbowerkgroepen.
- Er is een notitie opgesteld over taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de arbowerkgroepen en de verhouding ten opzichte van het bestuur, die vervolgens is afgestemd met de verschillende arbowerkgroepen.
- De sectoroverstijgende werkgroepen, zoals Veilig op 1, Bescherm bewust en Pak stof aan zijn geëvalueerd en op basis hiervan is besloten hoe een vervolg aan de onderwerpen wordt gegeven.
- De procesondersteuning en facilitering van de verschillende werkgroepen is versterkt, onder andere door het aantrekken van een extra beleidsadviseur en het benoemen van een 2^e sectorspecialist voor de verschillende arbowerkgroepen.
- Er was behoefte aan meer informatie aan de arbowerkgroepen over wat er 'elders' binnen Stigas gebeurt, zowel schriftelijk (digitaal) als via gezamenlijke bijeenkomsten. In dit kader is onder andere in het voorjaar voor elke sector een sectorspecifiek jaarverslag opgesteld ten behoeve van

de arbowerkgroepen en is op 16 november een inspiratiesessie georganiseerd voor de leden van alle arbowerkgroepen, bestuursleden en de betrokken sectorspecialisten.

- Er is een nieuwe opzet voor het sectoractiviteitenplan – als instrument voor sectoraal maatwerk – ontwikkeld, met een duidelijker focus op de op te leveren resultaten.

Hieronder is schematisch de samenwerking tussen sociale partners (bestuur, sectorale en sectoroverstijgende arbowerkgroepen) en de werkorganisatie van Stigas weergegeven, zowel op landelijk als op sectorniveau.

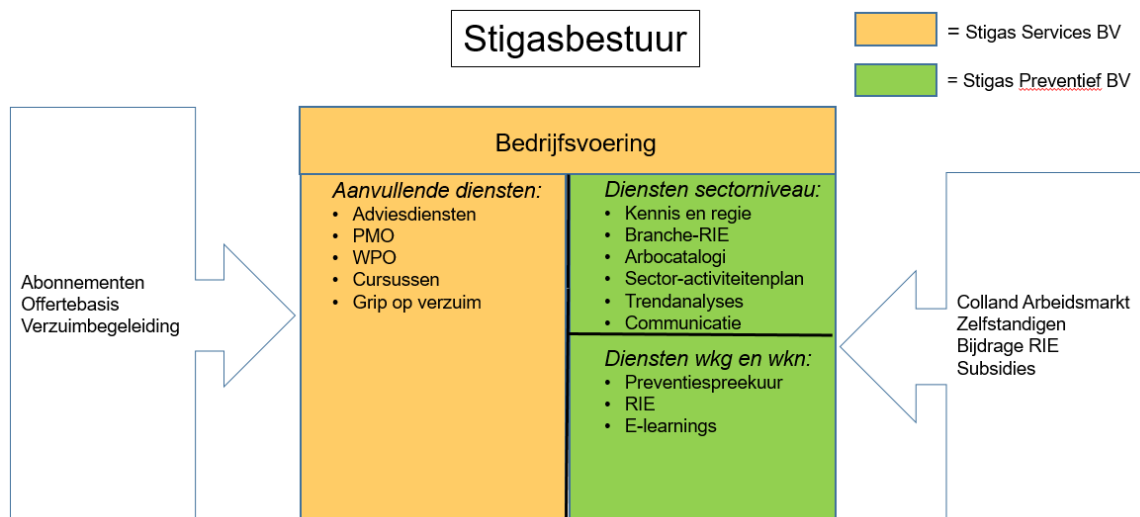
6.3 Structuur

Stigas voert zoals gezegd collectief en privaat gefinancierde diensten uit. Uitgangspunt is dat Stigas een bedrijf naar behoefte volledig kan ondersteunen om aan haar wettelijke verplichtingen te voldoen ('ontzorgen'). Voor een transparante scheiding tussen geldstromen vindt de uitvoering van de dienstverlening vanuit twee BV's plaats, Stigas Services BV en Stigas Agrarisch Preventief BV.

De uitvoering van de collectief gefinancierde en daaraan gelieerde dienstverlening vindt vanuit Stigas Agrarisch Preventief BV plaats. Hier gaat het om de rol van kennisinstituut voor de sector en sociale partners.

Aanvullende privaat gefinancierde dienstverlening vindt plaats vanuit Stigas Services BV. Het gaat hierbij om (arbo)dienstverlening aan bedrijven en hun medewerkers.

Het personeel is bij Stigas Services BV in dienst en wordt naar behoefte ingezet voor de uitvoering van de collectief gefinancierde activiteiten. Volgend schema laat een en ander zien:

De uitvoering van de activiteiten vindt deels vanuit het kantoor in Woerden en deels regionaal plaats vanuit de volgende teams:

- **Staf**, waarin verschillende disciplines vertegenwoordigd zijn: medisch adviseur, arbeidsdeskundig adviseur, arbeidshygiënisch adviseur, veiligheidskundige, arbeid- en organisatiedeskundige, gezondheidsonderzoeker, communicatieadviseur en interventieadviseur. De staf is onder andere verantwoordelijk voor de kennisfunctie voor de sector, de ontwikkeling van sectorspecifieke diensten en producten, communicatie en voorlichting, facilitering bestuur en arbowerkgroepen en de aansturing van de dienstverlening.
- **Servicedesk**, verantwoordelijk voor de centrale helpdesk- en loketfunctie voor alle inhoudelijke vragen over arbeidsomstandigheden, verzuim, wetgeving en diensten van Stigas.
- **Verzuimdesk**, verantwoordelijk voor de eerste intake van verzuimende werknemers en de operationele planning van de verzuimbegeleiding.
- **Preventieadviseurs**, verantwoordelijk voor de uitvoering van preventie adviesdiensten (bijvoorbeeld de RIE, werkplekonderzoek of voorlichting) en de rol van huisadviseur/contactpersoon voor bedrijven.
- **Re-integratieadviseurs**, verantwoordelijk voor het casemanagement in de verzuimbegeleiding en een aantal vanuit de bedrijfsarts gedelegeerde taken.
- **Bedrijfsartsen**, verantwoordelijk voor de sociaal medische begeleiding van zieke medewerkers.

6.4 Stigas gecertificeerd

Stigas is gecertificeerd voor ISO 9001:2015 en Dienstverlening Arbodiensten. Aanleiding was de behoefte om op deze wijze de bescherming van privacygevoelige informatie aantoonbaar beter te regelen en de kwaliteit van de dienstverlening voortdurend te verbeteren. Als gecertificeerde arbodienstverlener kan Stigas daarnaast ook bedrijven en hun medewerkers volledig ondersteunen in hun behoeften en wettelijke verplichtingen als het gaat om duurzame inzetbaarheid en arbodienstverlening. In 2023 heeft Stigas wederom met succes de audit doorlopen.

6.5 Klanttevredenheidsonderzoek

Stigas monitort de klanttevredenheid van haar diensten. Eén van de methoden is een online enquête onder gebruikers/afnemers van een RIE bedrijfsbezoek, verzuimbegeleiding, werkplekonderzoeken en het PMO.

In 2023 kregen we feedback van 678 klanten (werkgevers of werknemers), met een responspercentage van 22%. Dit percentage is in lijn met eerdere jaren, in 2022 was het responspercentage 21% met 465 deelnemers.

De 'n' bij WPO en PMO is vrij laag, omdat deze diensten naar verhouding minder worden afgenomen. Hieronder geven we een overzicht van de waardering (totaal oordeel). Naast een rapportcijfers wordt

gevraagd of klanten Stigas zouden aanbevelen aan anderen (1-10), dit wordt ook wel de Net Promotor Score (NPS) genoemd.

Dienst	2022		2023	
	Cijfer	NPS	Cijfer	NPS
RIE	8,2	8,2	8,1	8,2
WPO	8,0	8,0	8,4	8,5
PMO	8,0	8,4	7,1	7,6
Verzuimbegeleiding	7,8	7,7	7,9	7,9

Voor een uitgebreidere rapportage verwijzen we naar de jaarlijkse klanttevredenheidsrapportage.

BIJLAGE 1. Samenstelling sectorale arbowerkgroepen 2023

Arbowerkgroep Hoveniers en Groenvoorzieners

Naam	Namens	Opmerkingen
Carla Polling	VHG	
Nagib Benemar	VHG	
René Lorscheijd	VHG	
Henk van Scherpenzeel	VHG	
Sven Wastenecker	VHG	
Marjolein Dubbelaar	FNV	
John Hekkink	FNV	
Gerard Hendriks	FNV	
Rudie Alberts	FNV	
Willem Korstanje	FNV	
Koen Langenhuysen	FNV	
Jeroen Warnaar	CNV Vakmensen	
Sjoek van der Maarl	Stigas	Sectorspecialist (met pensioen gegaan in 2023)
Paul de Vries	Stigas	Sectorspecialist
Kevin van der Heijden	Stigas	2 ^e specialist Hoveniers

Arbowerkgroep Groen, Grond en Infra (loonwerk)

Naam	Namens	Opmerkingen
Corina van Zoest-Meester	Cumela	
Ad Karelse	Cumela	
Kees van Dun	Cumela	
Danielle van Dijk	Cumela	
Andre Molenaar	Cumela	
Jochum Sijtsma	FNV	
Koen Langenhuysen	FNV	
Patrick van Niekerk	Werknemer Loonbedrijf van Vliet	
Monique van Meerdendonk	Vakvereniging HZC	
Stefan van der Land	Vakvereniging HZC	
Peter Bredius	Stigas	Sectorspecialist Groen, Grond en Infra
Laurens Seinhorst	Stigas	2 ^e Specialist GGI

Arbowerkgroep Dierhouderij

Naam	Namens	Opmerkingen
Jan Houdijk	LTO Graasdieren/schapen	
Saskia Duives-Cahuzak	LTO Schapenhouderij	Agendalid
Robert van Almkerk	FNRS/Paardenhouderij	
Matthijs Maat	LTO Paardenhouderij	
Jose Houben	POV/varkenshouderij	Halverwege het jaar vervangen door Karin Jansen
Karin Jansen	POV/Varkenshouderij	Deelnemer per november 2023
Wilco Brouwer de Koning	LTO Melkveehouderij	
Colinda van Rees	LTO Melkveehouderij	Agendalid
Jessie Megens	LTO Geitenhouderij	Agendalid
Mariska Timmerman	LTO Kalverhouderij	
Theo Coumans	LTO Pluimvee	Voorzitter
Koen Langenhuysen	FNV	
Jeroen Broekman	Stigas	Sectorspecialist Dierhouderij/varkenshouderij
Kees van Schanke	Stigas	Sectorspecialist Paardenhouderij en met pensioen per sept 2023
Desiree Francke	Stigas	2 ^e Specialist Dierhouderij

Arbowerkgroep Glastuinbouw

Naam	Namens	Opmerkingen
Ingrid Blom	Glastuinbouw Nederland	
Leo van Beekum	FNV	
Jeroen Warnaar	CNV Vakmensen	
Tamara Onos	FNV	
Yvonne Cassee	Glastuinbouw Nederland	Werkgever
Jalisa Rozendal	Glastuinbouw Nederland	Werkgever
Linda de Keijzer	Glastuinbouw Nederland	Werkgever
Albert van der Burg	Stigas	Sectorspecialist Glastuinbouw
Iris Voorbergen	Stigas	2 ^e Specialist

Arbowerkgroep Bos en Natuur

Naam	Namens	Opmerkingen
André Effting	FNV	
Koen Langenhuysen	FNV	
Rick Pellis	CNV Vakmensen	
Jan Polman	Polman Arbo & Veiligheid Buitenruimte	Gestopt per mei 2023
Henk Jan Jeurink	AVIH	
Menno Niessing	Staatsbosbeheer	
Frans Cairo	Natuurmonumenten	
Mirjam de Groot	Stigas	Sectorspecialist Bos en Natuur
Laurens Seinhorst	Stigas	2 ^e Specialist

Arbowerkgroep Open Teelten

Naam	Namens	Opmerkingen
Pieter Evenhuis	LTO Akkerbouw	Agendalid
John Stemkes	LTO Vollegrond	
Anneke van Dijk	LTO	Agendalid
René Simons	NFO	
Peter Baltus	NFO	
Jan van Leeuwen	LTO Boomteelt	Voorzitter t/m februari 2023
Alfons Zwetsloot	Anthos	Agendalid
Michael Mackaaij	KAVB	
Hans de Wit	KAVB	Gestopt in het voorjaar van 2023
Linda Slagter	FNV	
Brenda de Jong		Nieuwe voorzitter per okt 2023
Henry Stroek	CNV Vakmensen	
Marcel van Diepen	Stigas	Gestopt per december 2023
Iris Voorbergen	Stigas	Gestopt per december 2023
Albert van der Burg	Stigas	Sectorspecialist per december 2023
Laurens Seinhorst	Stigas	Sectorspecialist per december 2023

BIJLAGE 2: Dodelijke ongevallen agrarische en groene sectoren in 2023

1.	13 februari Schijf	75 jaar Man	Bos en natuur Ondernemer	Man komt onder boom
2.	15 maart Sint Philipsland	63 jaar Man	Akkerbouw Ondernemer	Man komt onder boom
3.	5 juli Netterden	74 jaar Man	Melkveehouderij ?	Man raakt bekneld tussen trekker en hooischudder
4.	20 juli Ysselsteyn	? Vrouw	Pluimveehouderij Werknemer	Vrouw is omgekomen bij werkzaamheden met verreiker
5.	24 juli Schijndel	32 jaar Man	Melkveehouderij Ondernemer	Man komt onder kantelende schovel
6.	23 augustus Waverveen	76 jaar Man	Paardenhouderij ?	Man komt onder shovel

DODELIJKE ONGEVALLEN MET 'DERDEN' OF DOOR DERDEN

--	--	--	--	--

PM

1.	Kerkrade 28 februari	? Man		Man valt bij snoeiwerkzaamheden in vijver
----	-------------------------	----------	--	---

Ondernemer: 3
 Werknemers: 1
 Gezinsleden: 0 waarvan 0 kinderen
 Vrijwilliger: 0
 Derden: 0
 Onbekend: 2